

**CIHM
Microfiche
Series
(Monographs)**

**ICMH
Collection de
microfiches
(monographies)**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

© 1999

Technical and Bibliographic Notes / Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming are checked below.

- Coloured covers / Couverture de couleur
- Covers damaged / Couverture endommagée
- Covers restored and/or laminated / Couverture restaurée et/ou pelliculée
- Cover title missing / Le titre de couverture manque
- Coloured maps / Cartes géographiques en couleur
- Coloured ink (i.e. other than blue or black) / Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- Coloured plates and/or illustrations / Planches et/ou illustrations en couleur
- Bound with other material / Relié avec d'autres documents
- Only edition available / Seule édition disponible
- Tight binding may cause shadows or distortion along interior margin / La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la distorsion le long de la marge intérieure.
- Blank leaves added during restorations may appear within the text. Whenever possible, these have been omitted from filming / Il se peut que certaines pages blanches ajoutées lors d'une restauration apparaissent dans le texte, mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont pas été filmées.
- Additional comments / Commentaires supplémentaires:

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

- Coloured pages / Pages de couleur
- Pages damaged / Pages endommagées
- Pages restored and/or laminated / Pages restaurées et/ou pelliculées
- Pages discoloured, stained or foxed / Pages décolorées, tachetées ou piquées
- Pages detached / Pages détachées
- Showthrough / Transparence
- Quality of print varies / Qualité inégale de l'impression
- Includes supplementary material / Comprend du matériel supplémentaire
- Pages wholly or partially obscured by errata slips, tissues, etc., have been refilmed to ensure the best possible image / Les pages totalement ou partiellement obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure, etc., ont été filmées à nouveau de façon à obtenir la meilleure image possible.
- Opposing pages with varying colouration or discolourations are filmed twice to ensure the best possible image / Les pages s'opposant ayant des colorations variables ou des décolorations sont filmées deux fois afin d'obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below / Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

	10x		14x		18x		22x		26x		30x	
							☒					
	12x		16x		20x		24x		28x		32x	

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

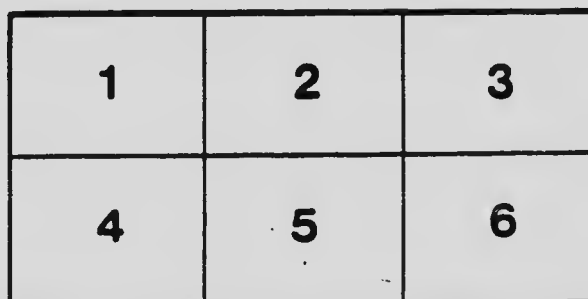
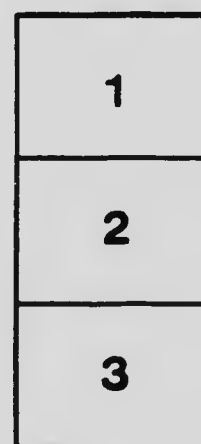
Ukrainian National Federation library
Toronto

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shell contain the symbol \rightarrow (meaning "CONTINUED"), or the symbol ∇ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

Ukrainian National Federation library
Toronto

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

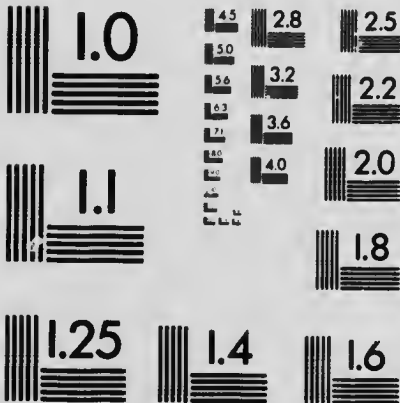
Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaître sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole \rightarrow signifie "A SUIVRE", le symbole ∇ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

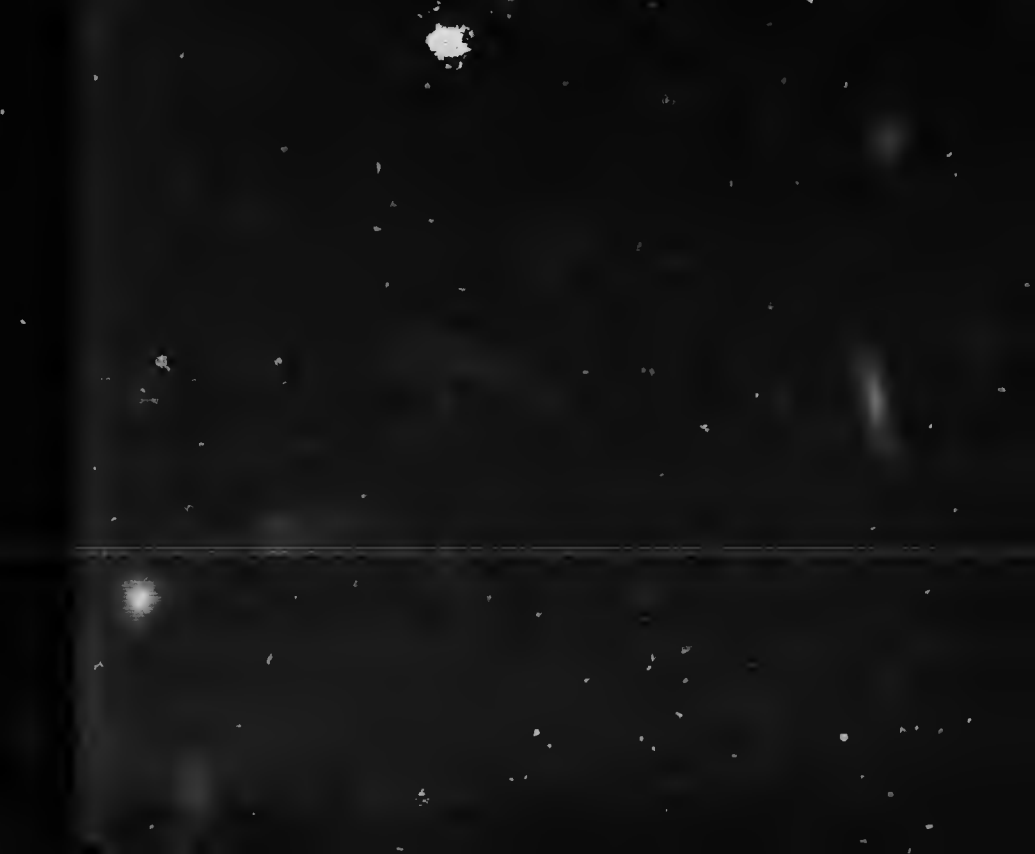
MICROCOPY RESOLUTION TEST CHART

(ANSI and ISO TEST CHART No. 2)

APPLIED IMAGE Inc

1653 East Main Street
Rochester, New York 14609 USA
(716) 482 - 0300 - Phone
(716) 288 - 5989 - Fax

Книжочка 2.

Ціна 20ц.

МОНОЛЪОГІ

1945. 3/10

Світельниця

Книжочка 2.

Ціна 20 шт.

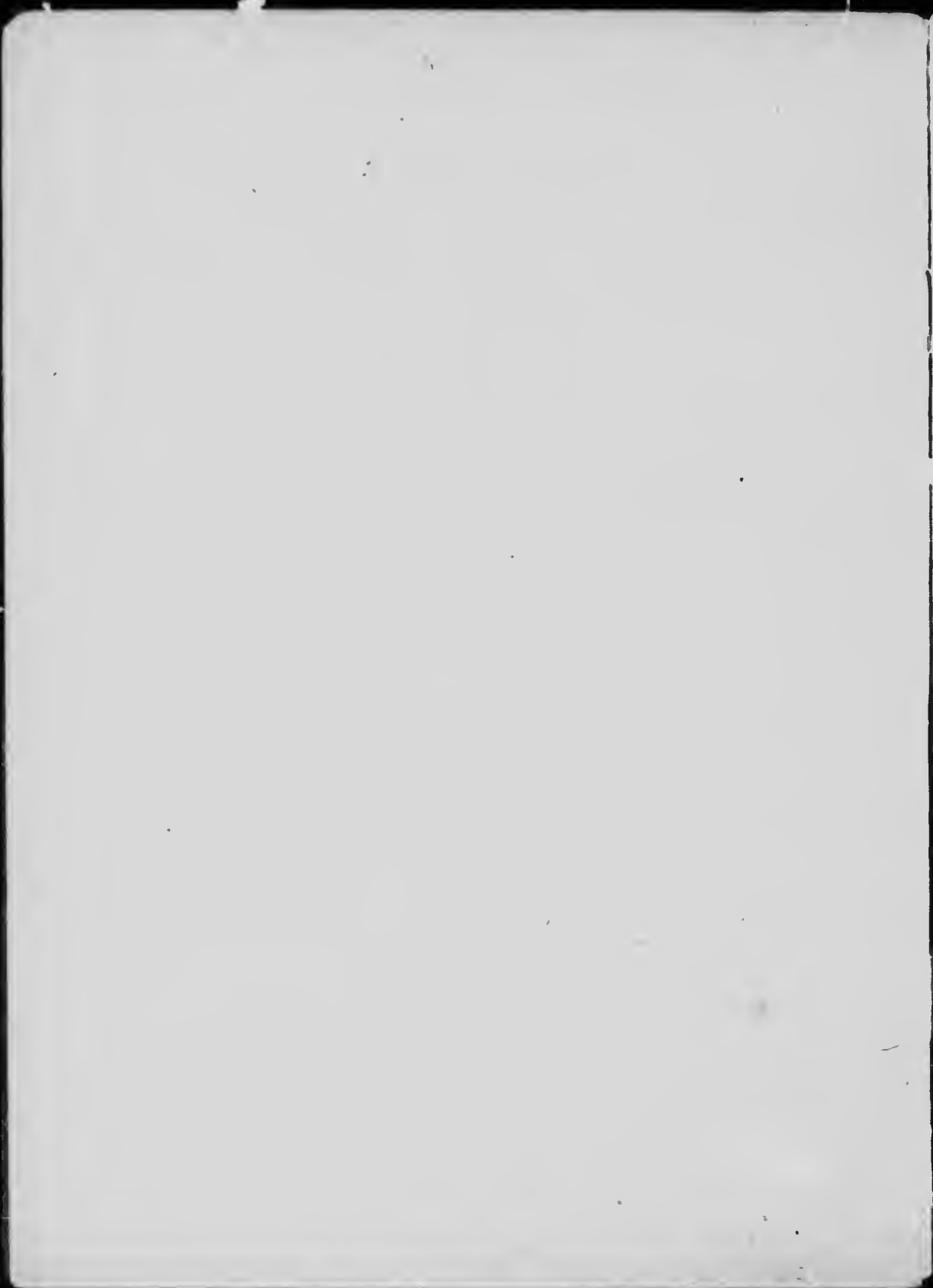
Найновіші
МОНОЛЬОГІ

З М І С Т :

МОШКО ПЯВКЕС	3
КЛОПОТИ СЕМЕНА	7
ІЦИК КВАРґЕЛЬДУФТ	12
ЛИХА ЖІНКА	16
ВЛАСНА ХАТА (Прольог)	21

НАКЛАДОМ РУСЬКОЇ КНИГАРНІ
850 Main Street. Winnipeg, Man.

З ДРУКАРНІ «КАНАД. ФАРМЕРА.»
120 King Street. Winnipeg, Man.

Мошко Цявкес.

Що таке, в кожда книжка є історіє цікаве, як хто спить собі на лавє, — кому в писок влізло ложка, кому цурес було бридке, кого пес вкускло в лідке, хто куляве собі трохі — кого гризло вош й блохи, хто на писок трошкі ссохло, хто вродилось, а хто здохло, а за Мошка ані трошка.

А моя історія ладна, що на пся'га шкіра жадна — її не спишеш, ні на дошка.

То я буду сам писати, все до чиста розказати. А хто собі прочитає, той потіхи добре має й потіхи й науки, що жидівські мої руки, знають до ре шахрувати.

Ну будемо починати:

Мій тате, ай мій тате. Сліпе троха й горbate, оно собі солоднве, й каправе й паршиве, пайс по пяс, струб на лобі, розум то як шляк в хоробі, в хлат мае самі лати, дуже мудре мое татн!

Воно на коршмі собі снділо, воно горівке з бочки цідило, тютюн досипляло, керосине доливало, щоби то го-ям смаковало. То вони, як собі пили, то по губах себе били и до суду позивали; в татн гроші позичали, коншини заставляли, куркес, качкес даровали, часом в руки цілювали й казали: куме, свате, зі свічкою тра шукати таке злодій, як наш жид.

Воно правда, а сн гіт!

Мое мамн, ой нівроку йому колькн було в боку, йому кашель влізло в груди. Від великої простуди воно десять дітній мало, й на двоє ще чекало, тільки здохло небожатке.

Мое бідне, їдне матке! Як я собі народило, то мене всі страх любило, пес до мого лізло мискі, кіт драпало з лабем пнскі, куркі з дзьобом по лоб дзьобне, гускі также за карк скобне, я на то нічо не дбаю, кугель з чосник-заїдаю, маю цицес й патинкі, з заду висить все хустинкі, трохи жовте й смердяче, мое маме вічно плаче, від радости, повідає: "най на цілий світ шукає, то таке псякров не має к Мойшунцьо, добрі люди, то раз злодій собі буде!"

Як кілька літ скінчило, то до хайдер я ходило, алезі-байл собі учило, бельфер уха все крутило, з грубе прутом на зад било й так розум з задне тіло, розум файний і фальшивий, лізло в мое лоб паршивий.

Як я мало десять літ, то я було йнгел гіт, я вже гнидель начинало, з булкем, з тютюном гиндлювало, я вже кепел добре мало.

Мале хлопці оно крало, в маме яйкес й чіснок, все до мене приносили, й еше барз файн просили: “Мойше, ти со гут жидок!” Ну й я все забирало й до centa-cent ховало й співало лахтририбум!

Тільки раз ся не удало. Був в селі старий Наум, воно було страх зухвале, всю громаду бунтувало, й раз хлопець свій спитало, з відки оно тютюн взяло? А потому в свої руки мене взяло на дорозі й під хату прело, положило на порозі, й всипало дваццять букі, а аж смрід страшне було, кричить: “маеш песій сину!” а я думаю, що згину, в мене серце страх омліло, задне тіло страх боліло, так за правду все терпить, від маленькості вже жид!

А у вїята коло хати, пес мусіло все стояти, й брехати з цілий писк, малі гої все то знали, “гузя Брисько”! все кричали, а пес варкне: гав, гав, гав; я втікаю, я бою ся, з ціле тіло я трясу ся. От й другий жида зиск.

Бодай всі пси дїдько взяв! Воно все таке бридкі, воно бреше, як на збиткі, й кусає в зад й лідкі, що робити на той сьвіт? Як ту жити, ну скажіть!

Хлопці, хоть й шанували, то за пайси потягали, кождий хлоп, розбійник, страх, раз одно, як ся сказало, з свиський хвост мене набило, по пашеці й зубах. Ну, а хазер, тфу, публіка, ганьба для жидів велика, зараз кождий скаже так: „татеран” тобі паршивий, ти не жид уже поавдивий, ти холера, ти тrefняк! Страх нещастя з тим було!

Ну, я все якось росло!

Я вставало скоро сьвіт, й на бублію читало, й за друге книжке дбало, бо так робить кождий жид, він не буде три дни їсти, ні спочити ні присісти, но він діти все учить, бо жид знає, що наука, що без неї жити штука, що без неї ти сліпий, й жид, хоть він й пархатий, знає книжку шанувати.

Ну, а ви? Весь сьвіт сьміє ся, що на Руси так веде ся, що Іван все дурний! чи не так, самі скажіть?

Ну, хто лїпший, ви, чи жид?

Потім каже моє тате, час й гандель починати, з кости, шерсть, щетиин, шмати, ну й гандель я начав, й мішок на плечі взяв, мале палкі взяв я в жменю, й в дві шусткі й кишею, й пішов я на село, страх, як гої ся сьміяли, страх, як пси гав брехали, оно мені поведло, бо нївроку, я до року трийцять долярів заробив.

Щоби я так здоровий жив, я мав вже тринадцять лїт. У вас каже ся: “дитина”, хоче їсти що година, а у нас не той звичай, хоть дитина, иай працює, бо по трудї хлїб смакує.

От так робить кождий жид.

Клопоти Семена.

(Діалог).

СЕМЕН: (входить на сцену, трохи підпитий, оглядаєсь округ себе й говорить):

СЕМЕН: От, добре, що старої нема дома, а то би сейчас біда була. Зле, гей той каже — з жінкою, зле й без жінки. Ну, та й недивиця, що я оженив ся з лихою жінкою, коли вже й Адам нічого з своєю Євою не порадив, хотяй мав куда утікати перед нею, бо моя стара, гей той каже, як причепить ся мов ріпак до кожуха, то й нікуди дітись.

Вже то така й бабача примха, гей той каже. Що не захоче, то й мусить бути. От хоть би й возьмім моєї жінки прапрабабку, небішку Єву, царство її небесне, гей той каже. Захотілось її квасиць, бо гей той каже, ще щеплених яблук не було тоді, так й мусіла їсти й ще Адама в клопіт звела. Так й з моєю старою не раз буває.

Ге, як кажете! Не всі жінки однакові? Та воно, ніби не знаю, як на то сказати. Кажуть, що деяка жінка як ангел буває, а моя, бачте, гей той каже, дияволом підшита. (Надслухує): Ох, біда мені, де ти тепер дітись! (Лізе під лаву): От влізу під лаву, а ви не говоріть, щосьте мене бачили.

КСЕНЬКА: (жінка Семена, зза сцени). Семене, Семене?! А що оглух, чи що? Певно знова до коршми поліз? (входить). Ну, й подивіть ся люди добрі на мого господаря. В полі робота, я вже й рук своїх не чую з праці, а він всиджуєсь в коршмі цілні днiami! Ой, йой, йой! Головонькож ти моя бідна (до публики). А думаєте, що буде ліпше? Та де там?! От й знов біда вдумала якісь припінці. Кажуть, що тепер хлопці в своїх хрещених хатах можуть тримати припінці. Мало карні Божої!... Та де таке водилось давно?! Агій, на вас, вченики! Бо то десь по газетах вчнтати, що з новим роком вже хлопці будуть шинковали, а мому старому набило ся в голову, то ані руш не посподить дома, но лазить цілні днiami за тою припінцією! Ой, йой! Аж морозить мене зі злости. Та я чесна господиня, чесного роду, шинкаркою малаб-бутн? А, недочекане твоє, старий кострубе! Я тобі дам припінцію, що й за рік не втверезиш ся!

Ані на крок не пушу з хати тепер! Привяжу на увязні як собаку, їсти не дам, а то буде знати, як газдівства пильнувати, а не припінції якоїсь. Віднині, ані на крок з хати не пушу, о, почекайте небоже!... І кажете добре буде на світі тепер? Та де там добре! Я не знаю з горні, що зле. І то дивно, для чого зле. Давнійше, правда, тільки люди, не було читалень, не було школи, то й нарід темний був. А тепер й школи суть, й читальні закладають, отже зле не повинно бути.

Тримає Іцко коршму, най тримає, най сам зі своєю

Суркою не ту смердюху, а не ти хлопе. Щоби то всі жінки мали мій розум, го! го!... Сама не пійду й старого не пушу до коршми, най сидить дома, най пильнує газдівства.

Але щож: як зачали редактори писати за тоту якусь, чортівську — дух святий при нас хрещених, припінацію, тай хоть би й мій старий взяв та зворохобив ся. Заложу — каже — у себе в хаті припінацію, час вже, каже Іцковн пійти на пенсію. Та на яку мару, кажу, тобі припінації?! Я й сяк й так розговорюю, ані руш; а тепер до того ще й розволочив ся й починає розпнвати ся. О, почекайже небоже, вернеш ти мені до дому, дам я тобі припінацію! А щоби то було, як би так, храни Господи, сам став шинкарем. Та все, вибачте за слово, був би п'яний як безрога, як темна ніч!

А нині, от кілька змарнував часу, а я сама гірко працюю, що й своїх рук не чую. І де він так довго бавить ся? Почекайже небоже, дам я тобі припінацію, дам я тобі коцюбою печатку на твоє подане, навіть до вінта не пійдеш. (За сменою чути крик курки). А там що такого? певно вже яструб вхопив курку. Головкаж ти моя бідна! (вибігає; за сценою) А гушана; а гуш! гуш, гай-на!...

СЕМЕН (визирає з під лави): А що, вже нема моєї старої? (Вилазить з під лави). Славаж тобі Господи, що вже вийшла з хати (хапаєсь за боки). Ай, аж боки мене зболіли, так довго лежати під лавою, а то колиб не яструб — дай Бог йому здоров'я, то й до судного дня прийшло ся би лежати під лавою, а тут й зголоднів чоловік, бо, бачте, гей той каже, нащо ще з дому вийшов на село.

А що, люди добрі, вже знаєте мою стару Хаврону! От, то вам, гей той каже, — зіленько. Ой,, йой! Не знаю, чи витримались би з нею, а тут вже чоловік, фалабу

двайцять років проживає, та, гей той каже, мучить ся з нею! (До публики): Ви сьмієтесь з мене, а то нема сьміху, меїї часами й на плач збирає ся. От, хоть би й з тою велебною, гей той каже — припінацією, що то по газетах пишуть, тай иїби й моя стара вам згадувала.

Бо то иїби тоті ридактори, гей той каже, — що друкують газету, то страх учейі люди! То щось такого, гей ворожбити. Де хто бив ся, й з ким, чи буде війна, кільки хто має довгу, хто уродив ся, гей той каже, хто умер, вони все то знають й нам друкують. Так рік в сусідськїм селі Хруивцях, то ще громада не знала, що вїйт їх, гей той каже — хруиь, та, обікрав громадську касу, а вони тото вже сейчас й надрукували! аякже!...

Так хоть би й за тоті припінації, иїхто би й не знав був, щоби не тоті, гей той каже, ридактори! Хто би бувало думав був о тім, щоби наш християнии, гей той каже — міг так само, як жид паршивий, тримати у себе припінацію. А добра то річ, гей той каже — чи хрестиии, чи помиики, чи весіле, чи то в празник, позїздять ся гості, й своя вже вигода є в хаті, та не треба іти до коршми клаиятись, та просити на борг горівки, такого парха пейсатого! Але, моя стара, як ви самі чули добрі люди, не дасть собі й витолкувати, що то за вигода добра?! Звичайно, гей той каже — у баби довгий волос, а короткий розум!

А що меїї треба було написати якесь там подаєє на ту припінацію, тож й знає стара, що сам не напишу! Пійшов я до начальника, иїби до нашого вїйта й писаря, щоби меїї зробили тото подаєє, тай прибили, гей то каже — печатку! Самі знаєте, иїхто иїкому не виинеи паищини, вигодили меїї вїйт, тай й мені треба якось по людськи поступати. Пійшлисьмо до Іцка, й запилисьмо могорич, заки своя вигода буде в хаті, гей той каже. А ту стара вже й

сварить ся, що розпиваюсь. Зрештою, на що вам казати, самі чулисьте. (Ксенька входить на сцену, Семен з переляку цофаєсь в кут, наміряючи знова лізти під лаву).

КСЕНЬКА: Ти вже ту, шинкарю?! То робота дома й в поли дожидаєсь господаря, а ти волочиш ся по коршмах, розпиваєш ся, марнуєш працю, — мою кервавицю?!

СЕМЕН: Дай спокій стара, та чого чіпила ся мене, дай собі витолкувати...

КСЕНЬКА: (Бере за мітлу, й бе Семена): А маєш тобі спокій! на маєш тобі печатку на твою припінацію! а маєш, а маєш!... (Семен тимчасом поволи посуваєсь ближше дверей й утікає за сцену). Ото вам біда напосілась мене на старість. Старець, а ще дуріє. О, буду я тебе тепер инакше розуму учити!... Чекайтеж, певно знова полізе до коршми. Але пійду но я за ним сейчас, за лоб приведу сюди, привяжу як собаку, їсти не дам, тоді буде знав, як шанувати свою жінку, й як пильнувати газдівства, а не припінації якоїсь. Я йому ту сейчас випишу концесію на припінацію, та приблю печатку! (Виходить).

Іщик кваргельдуфт.

(Входить жид сьміючись).

Ха, хи, ха, ну може я не маю чого сьміяти ся, я потребу сьміятись з дурні люди, я пан на свої хати, то я можу ся сьміяти. Бо я видів таке дурний жид як той Абрум до Каценямер, що то сидить в коршмі на друге місце. Я видів дурне гої, но дурне жид я йому не бачило, то перший жид на біле світ. Він, вибаравсь нах Америка. Ну, що він там буде робити, коли там самі мудрі люди, там для него „каїн гешефт“. Америка то не для жидка з Галіції, там треба тяжко робити, а шахрувати, то там не дуже можна. Я йому кажу: „Фар вус вилс ду нах Америка фарен“, чого ти потребуеш нах Америка їхати, ти там нічого не зробиш, іно збашкрутуеш. А він каже — галт піск ду мішігіни, ду алте шікер — ех вайс шойн вус їх тун“. Ну най буде і так, тай він знає, що він робить а я знаю, що він дурне, і буду з него сьміяти ся. Я видів, уже що не таке мудре як він поїхали до Америки. й вернули назад з торбами.

Що я мавби їхати нах Америка, коли мені ту „ганц

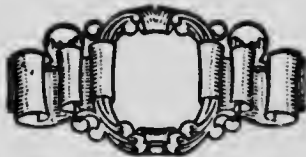
файн ех бін цуфріден”, я ту цілком задоволений. Маю і корчми, і торгую з худобн, з яйці, молоко й всім і мені нівроку добре. Ай вай, щоби мої вороги такнй рік малн, шо як я прнйшов ту до міста, то мав всего „а драйцен раннш” 13 гульдєнн, ну а тепєр могу з дїдичєм рївнєтнсь. Ну, на все „мус ман агрєйсе кєпєлє габєн”, муснть чоловік з велнку головн бутн. Як я прнйшов до міста й начав інтерєс, то зараз стєгнув мого брат, швагєр, вуйкє й єщє кїлька жндкн й мн зачалн гандлюватн, вонн далн по 200 рнмськнх, а я щїчого й мн заложнлн спїлкн. А той дурнє Абрамкє нарїкає, шо йому злє інтерєс їдє, шо банкротує, бо нє хотєть пнтн горївкн. Ну „вєс гєйст” нє хотєть пнтн, трєба так зробнтн, щоби хотїлн. У мєнє хлопн пють. Я й зборгую й ошахрую, ошахрую й зборгую, щоби інтерєс їшєв. Боргєлатн, то добрїй інтерєс. Як хлоп вннє, трн квєтнркн й вкє трохн пєннїй, тд я йому рахує шїсть квєтнркн й такн зараз кажу — чуєтє Іванє, чн Гєврїлє, як вїн йому назнвєєсь — вн мєнї вннїй за шїсть квєтнркн, то вїн крнчнть якї шїсть квєтнркн кєдн я внпнв тїлькє трн. То я йому кажу — ну, трн булє, а трн будє, то разєм шїсть, ну, нє прєвдудє говорю, а внднтє, Іванє, якїй вн дурнїй, вн щїчого нє розумїєтє. А хлоп вкє пєннїй їй зачннєє спєтн, то я щїго буджкє їй крнчу — вн ужє так упнлнсь, шо аж спнтє, булє тїлькє нє пнтн, я вєм казєв — будє доснть трн квєтнркн, а вн, давєй, та давєй, їй внпнлн шїсть квєтнркн, а хлоп гєдєє, шо внпнв такї шїсть квєтнркн, то я кажу йому — ну пємєтєйтє, щєсьтє вннїй за шїсть квєтнркн їй вкнєдєє йогє з корчмн, а заплєсую йому шо внпнв шїсть квєтнркн.

Ну, я мушу якєсь шпїкульєватн, бо шо будудє матн, як нє будудє шахруватн, трєба дїтн до хєйдєр поснєлатн, Сурцї пєрлн купувєтн, нову корчму будувєтн, у дїдчє посєсїє нєанєтн, грунт на лїцнтєцїї купувєтн, а з чогє то взєтн? як

не буду шахрувати, не буду нічого мати. Як хлоп, не буде мені віддати, то буду його процесувати, з хати його викидати, йому ґрунт його за горівку взяти — й Суду паювати. — „Маи мус епис шмуцік зайн”, чоловік мусить трохи нечистий бути, ну, але що робити, коли то вже така моя натура. Я люблю люди й вигоду зробити, як хто хоче двацять римських позичити, то я кажу — ну добре я позичу, а що дістану. — Ну, а що хочеш жиде. А я кажу, дасте по живвах 25 римських, дві курки, два гарици муки, й одио малееньке телятко, ну, таке найменше. Як хлоп не віддає по живвах, то кажу йому — ну чуєте, ви мені гроші не віддали. Коли я буду їх дістати. Як не віддасть зараз, то чекаю до других живих й кажу йому — слухайте газдо, ви мені виині за два роки по 25 римських, 4 курки й корову, бо з того теле, що ви мали мені дати, то була би вже корова — то хлоп зачинає сваритись і каже в злости — ти паршивий жиде-шахраю, я тебе научу, я тобі тую паршиву голову розвалю — то я зараз кричу: гей люди, чуєте, будьте свідки, що той газда мене образило, я его буду в суд подати, що то розбій, чи що, за мою працю, еше мене гацьбити, й зачинаю кричати на цілу коршму, то зараз прибігає моє Сурця й мої власні „а зекс кляйнічке киндалес”, й кричать: „тати-лейбуни вус іст міт ді.” — що тебе хочать зробити й такий зробить ся крик і гамір якби кого різали, або як в божниці на судиний деиь. То хлопа так закричило, що аж здуріє й каже — ну може бути що оно й так як кажеш, я не памятаю — й віддає мені тільки, що я хсчу, бо боїть ся процесу. „Ест іст епис геферлих”, оно есть трохи небезпечно, бо мене би за тое до Іванової хати замкнули, але дурний хлоп не зрозуміє ся на тім й думає, що так мусить бути й я роблю як хочу.

Ай вай, хотя тепер зачинають бути кепські часи, хло-

пів бунтують молоді люди, що то учать ся тої „кадемики”. То один такий „кадемик” приїхав до нас менї люди псути, говорнть їм — ви не слухайте жида, не ходїть до коршми, не пийте горівки, а заложїть собі читальню, „а зольхе лье-зеферайн”, — учїть ся щобиьте не були такі темні й жиду не давались шахрувати. Ну, що йому до того, що його то обходить, що він має менї псути інтерес, той паскудник, щоби йому вонтроба спухла — а гаиф — на що хлоп-пу читальню, як хлоп буде мудрий, то я не маю що робити й мусїв бим утїкати. Але я собі на то раджу — скликую свої хлопи що найбільше пють й кажу їм — що ви пускаєте в село якись заволоки щоби вас бунтували і на що вам читальни, хочете біду на свою голову, ви його більше не пустїть в село. Ви його не слухайте, слухайте мене, ходїть до мене, що вам з читальнї, там не вільно пити, а в коршмі можете пити й упитись на смерть. (Як би надслухував). „Вус вильс ди любинї” то мій Мойше мене кличе. То таке мудре дитини, он еще добре не говорить, а уже умїє рахувати. Жид як іно уродить ся, а уже рахує. То таке ладие дитини „Гляйх, ех кім”, таки зараз. Ну оставайте здорові, мушу іти, бо оно дуже неспокійне — я до вас ще колись прийду — „а гіте юр”... (Відходить).

ЛИХА ЖІНКА.

Монольоґ

Івана Підгорбчного.

(На сцену входить трохи підпитий Іван Підгорбчний, та від часу до часу затачуючись, говорить):

Питаєтесь куме Сафатею, як я ся маю? Ой, йой! Бо дай так мої вороги мались, як я ся маю! Так як то, що таке? Кажете, що таке? Агі, най тебе ту нещасте спіткає. А то вам куме Сафатею біда мене напталась!... Питаєтесь що таке? Та от бачите з моєю старою не годен вже витримати! Ой, покарав мене Бог, покарав! Гей, гей, моцний Боже! Коби то чоловік знов був таке молодим, то був би ніколи не женив ся; по що, та на яку мару?! Але небіжка мама, все бувало кажуть до мене, — царство їм небесне:

— Та жени ся вже раз Іване. По що чужі пси по вечерницях маеш дразнити, та мають тобі лідки обгризати. От, кажуть, вже раз устаткуй ся. Я вже стара, не здужаю, та й нема кому рубахи випрати, та ложки страви зварити. Та най ще хоть невістку побачу перед смертю.

А небіщик мій тато также, царство їм небесне, от й до

нічого вже на старість не мішали ся. Та таки вже й не здужали. Та вже й я сам, бувало, думаю собі: що вже робити маю? От раз мати родила, та раз вженитись мушу. Таке вже призначене від Бога. Женитись, так женитись! Щоби так що, як оженитись! Тай таки, в зимні мясниці оженив ся. Ая, ніби таки з моєю жінкою Парашкою оженив ся! Ой, йой! Най то все лихо возьме! А том куме натрафив на жінку!... Коби був знав таке, то й довкола села оминав би її хату. А вже тепер, вважаєте куме Сафатею, й десятому заказав би женитись!...

І скажіть мені добрі люди, в чім я тут провинив ся. Ось послушайте: Було оно так: Пішов я орати в поле під овес. Орю, тай орю, а Парашки моєї жінки як нема, так нема з обідом! Та вже й з полудня, а її ще не видати! Ов!... думаю собі, а се що таке сталось! Приходжу до дому, та питаю: а ти сяка, така, кажу — ніби по добрім слові! То я працюю, працюю, а в животі гуркотить, а ти вилежуєш ся по цілім диеви?!... А обідати, чому не принесла? питаю. А она як зачне, то, кажу вам, від потопа сьвіта!...

— А ти — каже, за одну роботу візьмеш ся, а у мене в дома двацять клопотів на голові.

Кудиркала, кудиркала, до самісенького вечера, тай каже: Ти старий, зістаєш дома на замір, та попробуй, що то за смак бути газдинею дома; а в полі твою роботу зроблю в поли сама.

— Ай, яй, ай! Коби я був знав таке, то най би там баба вже й нічогісінько не робила дома, а най би вже хоч мені сьвятий спокій дала.

Зістав я на другий деиь, куме Сафатею, дома. На мою голову лишила Парашка всьо. І вибачте за слово, шаную чи вас чесних, той деиенько сьвятий, то сонечко ясие, — й безрогу з поросятами й квочку з курятамн, а тут знов ка-

зала масло робити, корові хопти принести, дитину колисати, та просо товчи на ступі!! Ой, йой, йой! Як я тут собі пораджу?

Якось я посадив квочку до кошика на подвірю, попривязував курята, та най — думаю, не розлазять ся по грядках, а то стара так мені чуприни вискубає як воини росаду. Ага! тай же казала полотно білити на пастівнику!

Заколисавав я, вважаєте куме Сафатею, малого, тай пішов під шопу товчи просо на ступі. Аж тут чую: крик! Такий вам крик кури підняли, що аж страх! Ов, а то що таке — думаю!

Вийшов я зпід шопи, — дивлю ся, а яструб вам забрав і квочку й курята! Кричав я й патиками кидав, але де там, тільки ви його виділи! Що йому зроблю; Поніс, та пропало, а ти, Івасю відповідай; бо стара не скаже, що яструб взяв, а таки, що я пропив квочку з курятами. А най тебе нещасте спіткає! — думаю собі, щож я тепер пічну, та що Парашка скаже? А ту, аж мороз на саму гадку про лю поза шкіру перейде. Приходжу я до хати, дитина кричить в колісці, свиня, вибачте за слово, шауючи вас чесних, тай ваші слухи, той донеенько сьвятий та соненько ясие, сметани виляла, тай геть вам зіївечила всьо, до чиста! А я став, заломив руки, й роби що хочеш! А, най тебе ту нещасте спіткає! Сто соть, ту твою мать, кажу, та що я тепер пічну бідний тай нещасливий?!...

Но то еще не конець. Якось я, вважаєте куме, виганяв, шауючи вас, чесних, ваші слухи, той донеенько сьвятий, та соненько ясие, безрогу з поросятами. Якось ноги мені замотались, тай пошпотав ся я, й впав на лавку, та струтив горнець з кашою. Ая, таки той самий, що ви його виділи у нас, куме Сафатею. Та Парашка таки ще купила

Його була у гончаря з Білого Каміня (або...). Но й пішов: На' кусники розлетів ся.

Ой коби я був знав таке, то най би вже стара сиділа дома й робила що хотіла. А то на біду, я собі зістав. І що я пічу тепер, бідний, нещасливий?! Гинь, без часу гинь! Головонож ти моя бідна! — думаю собі, а, най тебе тут нещасть спіткає! Дивлюсь через вікно: а моя стара, ніби таки жінка Парашка, вже з поля іде й то просто до хати! Овв... ва!... Де я тут діюсь? Що я ту пічу, бідний, нещасливий?! А тут на біду, ще й не домагаю, бо трохи замогорочив ся! Буде війна, ов, буде!... А тут вже й ніяк з хати втікати! Дитина в колісці знов починає плакати. Я біжу, щоб якимось забавити, дав порядного пляцка, так, що зараз втихло, аж вам поснило Га! га! га!... що я мав за клопіт через то?! Як ввійде стара, — тай до дитини зараз й дивить ся, а потім до мене — як заче вам: — А ти сякий, такий — каже, а ти п'янице! а ти ледащо! а ти дармоїде, та як ти мені хати допильнував?!... — Що тільки її слина на язик нанесе... Звичайно, як баба! Не треба вам й казати, самі знаєте.

— А диви — каже, та оно аж поснило від плачу!...

Я вже й нічого не кажу. Що буде то й буде!... Коби як мені з хати втечи, бо буде війна!... А тут на біду: ще стара станула собі коло порога... Аї мені сюди, аї мені туди!... Хоть під сиру землю ховай ся! Оввв!... буде буря — думаю!...

Ой, ой, — кажу, жіночко моя, Параню! Вже ти хоч, що роби, а я вже дома ніколи не зістану!...

— Та... як — каже, то ти все говориш, що я ніколи нічого дома не роблю, а ти от що сьогодні наробив!... Та чого ти п'янице пильнував? — каже! А квочка де? а сметану по що виляв?

Оввв!... та бо стара до коцюби бересь, а я вже зі страху мало зі шкіри не вискочу!... Ой, най вас Бог боронить з такою лихою жінкою, як моя!... Я вже й нічого не кажу, бо як дещо й скажу, то она за кацюбу, та до мене!

— А то за квочку, то каже, мені діти сусідські говорили, що яструб забрав квочку з курятами, а ти де був?! — Тай до мене: а маєш, а маєш, а то за курята, а то за дитину, а се за сметану. А гуси полотно подоптали а ти де був?! А, маєш! А то за се, а то за те!

— От ледви, вважаєте, вже з хати виліз, так мені боки зіррала! Ой, йой, йой! Най тебе ту нещасте спіткає!... (Дотикає рукою плечі її стогне). Як, бачте, луснула мене кацюбою по крижах, ой! то, то, аж тріснуло щось в костях... Ой, ой!... Таки болить й тепер еше куме Сафатею. Ой, ой, ойой!... таки болить... Га! кажете смарувати оковитою?... Та, вже й не треба оковити, як стара кацюбою висмарувала.

А може. Та хіба таки піїду до Ішка, бо вже й так до хати не годен буду показатись, хоть тиждень... Ой, покарав мене Бог, покарав бабою... А то, десятому тепер скажу, най ся не женить! А як покарає його біда такою лихою жінкою, як мене, так нехай хоть ніколи не мішає ся в жіничну роботу домашню, бо й зараз біда! А скажеш що за собою, ще ти господар, голова дому й в хаті твое право, то тобі боки коцюбою злата, тай конєць! А як же!... От бувайіте здорові, бо ще як стара почує, що скажусь на що, то готова знов війна бути!... Бо то бачте, куме Сафатею, таке бабяче право від давна, що все в хаті жіничин верх!... (Відходить трохи затачуючи ся).

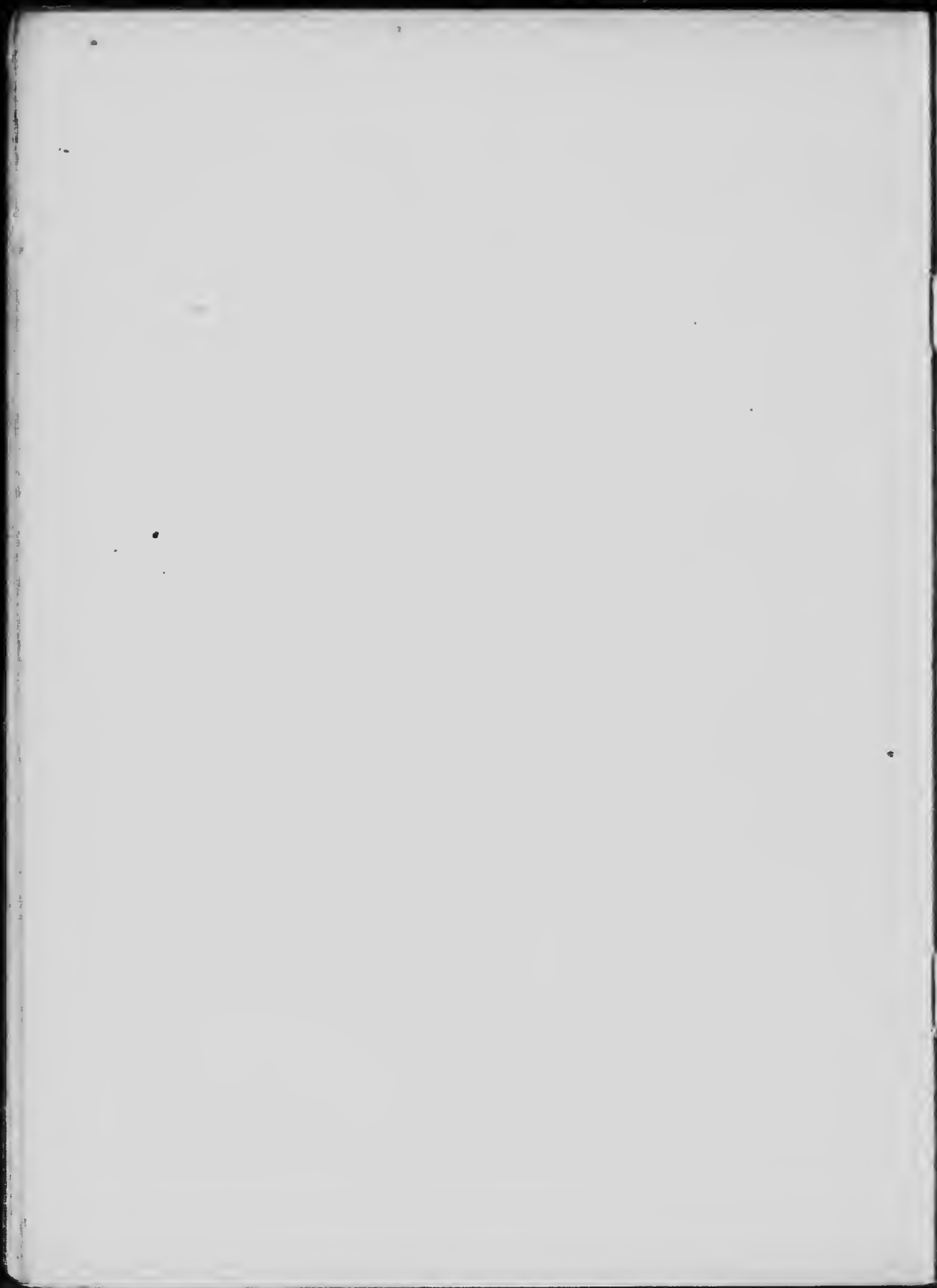
Т. Г.

ЯРОСЛАВ МАРЧЕНКО.

Власна Хата.

ПРОЛЬОГ.

Для вивчення програми при отвореню власних Народних Домів і Читалень.

В Л А С Н А Х А Т А .

ОБРАЗ І.

Яскиня в печі, овіяна гнилим сопухом і рудим, поганим димом. Що кілька хвиль як вітер зривають ся зітхання і проклопи, розвівають імлу і тоді видно стовпи з людських тіл, повикручуваннх страшними болями, що підшпрають тяжку, обвинслу повалу. З повали звпсають, як сталяктити, скаменілі соплі з сльз і крови...

На право озеро, з лїнивою, гнилою водою, як смола. По ньому плавають дивоглядні цвїти грїхів і раз-враз займають ся і гаснуть блудні огники душ..

На лїво вхїд до печерї, завалений червоною шпнтою. до нього ведуть огнисті знаки. Ніч...

Хвля тиші а потїм глухий гук — і з під землі вилазить потвора. на плечах царська багрянця, в одній руці кнути а в другій людський череп. На голові гадючий вінець. Лице звернене до печерї...

. Хптаючись їде до брами і бе кнутом три рази.

Голос з печери:

А хто там?

Потвора:

Я,

Дух Ваньки Грозного, Петра
Великого, Єкатерины
Второї. Я, дух руїни,
Дух всіх гнобителїв України
В одній особі.

Голос з печери:

Чом душа погана
Не відпічнеш в своїм плюгавім гробі,
Лишень товчеш ся ту, неначе п'яна?

Потвора:

Нема мені спокою навіть в гробі,
Нема ніде й ніяк не може бути.
Бо чи на те я плів московські каути
І чи на те гатив людьми болота,
Щоб тепер хахлацкая голота
Перед людьми себе давала чути,
Щоби її спилаєсь воля?

Дідьчий тату!

Вони тії воли знов одну палату
Ставлять, як тії мурашки у лісі,
Або як птахи ліплять гнізда в стрісі.
А все на горе мое і на муку!
Придумай батьку, яку хитру штуку,
Щоби я міг той нарід раз убити,
Немов змию. А то — я стану вити,
Як на припоїі пес. Клянусь — зі мною
Як ніч, так день не мати-меш спокою.
Побуджу всіх чортів і всі чортиці
Всіх чарівниць прикличу від границі,
Нехай подивлять ся, нехай почують,
Як своїх вірних слуг дідьки шанують.

Голос з печери:

Но! Но! Не так відважно сину,
Бо, гордіх ту спихають на долину

В самий найгірший жар.

От краще послухай:

Як муравельник Азію порухай
Збуди Половця, Турка і Татара
Нехай на Русь ідуть, як чорна хмара.

Потвора:

Вже перейшли.

Голос з печери:

І що?

Потвора:

Нічо.

Впустили крові, чаду наробили,
Людий побили, Вкраїни не вбили.
На пожарищу на трупах і крові
Збіжа філюють на причуд чудові,
Так як на гною.

Голос з печери:

То йди до сусідів.

Печери їх з людий в людоїдів.
В серце злисть, зависть і злобу
А вирви розум і так як худобу
Жени мечем розпусти наживи
На плодотворні, українські пивни.

Потвора:

Ах батьку! Так вони зі сходу і з заходу
Точили з Руси кров, як з бочки воду.
З найкрасших квітів мід в свої улії брали,

З під серця кров живу п'явками висисали.
А нині — глянь! Одні лежать в хоробі
А другим теж вертить хробак в утробі,
З надмірної їди і з крові перепною,
А нарід руський, по добі застою,
Не мов по немочи, недужий в ложу
Простує кости, ломить обгорожу
І з силою гірського водопаду
Летіти хоче в сьвіт.

Голос з печери:

То кинь му зраду!

Най маму діти забудуть, а брата
Брат відрече ся. Най син свого тата
Продасть за гріш марний. Най люди
Позбувшись чести і слави, як Юди
Ходять і сіють лихо.

Потвора:

Годі!

І сей кукіль я сіяв в огороді
Та він, на жаль, не заглушив ячменю,
Для зради мав я рублів повну жменю
Хрестів, ордерів, чинів, що не міра.
Для них змінялась народність і віра
І ідеали немов рукавиці
Скидались. Всьо то, виджу суть марниці
Супроти люду житево! сили,
Любові й віри в свій родинний край!

Голос з печери:

Га— Коли так, то гинь пропадай!

Потвора западає ся під землю. Сцепна зміняє ся скоро.

ОБРАЗ II.

Улиця в місті. В глибині «Народний Дім» прибраний зеленню і квітами. з подувом вітру лопотять синьо-жовті хоругви. Над містом грають дзвони.

Перед домом товпа народу, різного віку і з всіляких верстов, в святочних одягах і в святочнім настрою. На порозі Голова стоїть і говорить голосно і різко:

Братя рідні! Ви від плуга,
Від пера і від престолу
Обніміть друг друга
Тіштесь, радуйтеся посполу!
Збуло ся діло велике,
Зависть, ані злі язики,
Ані злоба, ані крики
Не положать до могили.
Ми здвигли народню хату,
Не велику, не богату,
Але сьвітлу, але ясну,
Але рідну, але власну!
Не пора тепер тинятись
Під сусідськими плотами
Не пора сил гайнувати
В чужих газдів наймитами.
Гей! В кого єсть добра воля,
Щирий замір і охота
Най держить ся свого плота,
Най пильнує свого поля,
Най іде до своєї хати,
Чи убогий, чи богатий,
Чи просьвічений, чи темний,
Чи пан, чи слуга наємний!

Будьмо всі, як братя рідні,
В волю вірою — свободні!
Най тота мала сьвятиня,
Що її здвигли нині
Стане образом, символом
Того храму, того дому,
Що його в грудучі дні
Побудуем на скалі
Несокрушимій.

Один з селян:

— Ми селяне
Хаті тій дамо основу,
Так сильну і так здорову,
Що на тисячу літ стане.
Ми вже пробу перебули
В лихоліттю і крпацтві,
В пащині і в »гайдамацтві«.
З усіх сторін нас громи били
Та не вбили і не вгнули!
Бо нема такої сили
І нема такої злости,
Щоб її мужицькі кости
Не двигнули!

Тож до діла,
Лиш най буде праця сьміла,
Лиш берім ся всі нараз,
Поки сьвіта — поти час!

Ітелігент:

А ми праці допильнуем.
Всьо, що нам дала наука.

Людський промисел і штука
Щирем серцем подаруем,
Щоб сьвятині тої мури,
Після прав архітектури
Сьвітової піднимались,
Щоб в аркади розвивались
Чим раз красше, чим раз висше
Чим раз ідеалу близше.

Одна з жінок:

А ми чи будем послідні,
України доньки рідні? ,
Чи не час нам від колиски,
Від постелі і від миски,
Свої очи повернути,
Там — де гук підземний чути? -
Де піднісяться руїни
Нові стіни України!
Тож ставаймо поруч брата,
Поруч мужа, поруч тата!
А хоть руки в нас не — дужі
Та за те ми не — байдужі,
Та за те у нас проворність
І огрядність і моторність.
А як хата завершить ся,
Ми її, так, як годить ся,
Гіллям дубовим затичим,
Заквітчаєм, закосичим
Та затягнем пісню красну
Про зірницю сьвітлу, ясну,
Що піднялась з крові поля
А зоветь ся — людська воля.

Дітьом в колісках ми скажем,
Що не вмрем і не поляжем!

Товпа ворух. ь ся і пронускає сідю-голового пан-отця.
Той звільна входить на сходи дому, клякає на посідньому і
знімаючи очі в гору говорить:

Боже праці і любови,
Вічне жерело житя!
Бодрости дай нашій крові
І долий до серць огня,
Щоб пірвали ми окови,
Щоб діждались волі дня!
Ми не хочемо чужого,
Кривда — се не наш звичай,
Але любимо з цілого
Серця свій родинний край!
Ми боронимо лиш свого
Тому — Боже помагай!

Встає і повертає ся до дому:

А ви, братя, того дому
В ніч і в днину бережіть,
Щоб ворог покрійому
Не втворив його воріт,
Від роздору того дому
І від зради бережіть!

Піднімає руку до присяги:

А тепер на память крові
І на память лютих мук
Присягнім, що у любови,
В єдності умів і рук
Не спічнемо аж окови

Соромні злетять нам з рук.

Нарід клякає і однодушно повтаряє помало і поважно,
слово за словом.

Присягаєм — що — в любови —

В єдності — умів і рук —

Не — спічнемо — аж — окупи

Соромні — злетять — нам — з рук!

Занавіса спадає звільня.

ТРАГЕДІЯ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ

Точний опис польських звірств в Східній Галичині

Недавно повернув з України і Галичини делегат канадійських Українців до Парижа п. Осип Мегас, який бачив на власні очі страшну нужду і терпіння нещасного українського населення.

Все те п. Мегас зібрав у формі матеріалів, які Український Горожанський Комітет у Вінніпегу, Канада, рішив видати двома особними книжками в українській і англійській мовах.

Українське видане . . \$1.00. — Англійське видане . . 50ц.

Кожний Українець повинен читати і мати у себе хоч би українсько видане «ТРАГЕДІЮ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ», а для ознайомлення англійського загалу кождий щирий патріот і кожде наше товариство повинно замовити для роздачі по кільканайцять примірників англійського видання «ТРАГЕДІЮ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ».

Обі ці книжки подають велике число фактів і описів про:

1. Нечувани, прямо потрясаючі звірства польського війська на галицькій Україні.
2. Арештовани, знущання, терор над українським населенням Сх. Галичини;
3. Крадежі, грабежі, і ревізії польських ГУНІВ-ТАТАР в Сх. Галичині;
4. Страшні описи розстрілювань вагітних жінок і сизоволосих старців, наленс домів з малепькими дітьми;
5. Варварські катоганя українських полонених і інтернованих по таборах Домбя, Стшалкової, Бересть Литовська, Пікулич, Бригідок, до Поляки впровадили на другий світ понад 40,000 цвіту українського народу парочним ширенем тифусу, червінки других пошостей, як також голодом.
6. Як виглядає в практиці мандаторсько право дає Вільсоном Лойд Джорджом і Клеменсом Польщі над Східною Галичною?
7. Як виглядає тещер наше колясь процвітаюче шкільництво в Галичині;
8. Оплаканий економічний і політичний стан Східної Галицької України.

Всі повисні і много інших фактів є обширно подані в «ТРАГЕДІЮ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ».

Замовляйте книжку сейчас в

Ruska Knyharnia
850 MAIN ST. - WINNIPEG, MAN.

